

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
27 травня 2026 року № 55

Зміни до Положення про порядок визначення банками України та банківськими групами мінімального розміру ризику розрахунку

1. У розділі I:

1) у пункті 2:

пункт після підпункту 1 доповнити новим підпунктом 1¹ такого змісту:

“1¹) Положення № 43 – Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, затверджене постановою Правління Національного банку України від 03 квітня 2025 року № 43 (зі змінами);”;

у підпункті 4 слова “згідно з договором купівлі / продажу / обміну таких активів” замінити словами “за операціями з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, товарів, іноземної валюти, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту (включаючи підкріплення кас готівковою іноземною валютою за безготівкову іноземну валюту), які здійснюються на підставі договорів, укладених між банком / учасником банківської групи та контрагентом”;

пункт після підпункту 6 доповнити новим підпунктом 6¹ такого змісту:

“6¹) транскордонна операція – операція, пов’язана з купівлею / продажем / обміном цінних паперів, товарів, іноземної валюти [включаючи операцію з Національним банком України (далі – Національний банк) з купівлі / продажу іноземної валюти], з передаванням / отриманням готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, розрахунки за якою здійснюються шляхом транскордонного переказу / транскордонного переміщення та/або яка передбачає списання / зарахування цінних паперів через кореспондентські відносини, установлені між Центральним депозитарієм цінних паперів / депозитарієм Національного банку та іноземним депозитарієм”;

в абзаці дванадцятому слова “України (далі – Національний банк)” виключити;

2) пункт 4 замінити чотирма новими пунктами 4–4³ такого змісту:

“4. Банк / відповідальна особа банківської групи (далі – банк) розробляє та затверджує рішенням уповноваженого органу внутрішньобанківські / внутрішньогрупові документи для визначення мінімального розміру ризику розрахунку (далі – внутрішньобанківські документи), які документально закріплюють процес розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку,

регламентують інші питання, що пов'язані з отриманням даних для цілей такого розрахунку, та враховують вимоги цього Положення.

4¹. Внутрішньобанківські документи мають щонайменше містити:

1) методику розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку, його складових з урахуванням відображення операцій у бухгалтерському обліку, включаючи дані аналітичного та управлінського обліку, згідно з обліковою політикою та внутрішньобанківськими документами з питань бухгалтерського обліку;

2) порядки та/або процедури щодо:

віднесення операцій, які здійснює або має намір здійснювати банк / учасник банківської групи, до операцій з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, з урахуванням норм законодавства України;

визначення операцій з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, які здійснює банк / учасник банківської групи в інтересах клієнтів, такими, що наражають банк / учасника банківської групи на ризик розрахунку;

підготовки, погодження, прийняття, перегляду рішення про включення сукупного розміру ризику розрахунку за операціями з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, що утримуються в торговій / банківській книзі, розрахунки за якими проводяться без принципу "поставка проти оплати", до розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку або до розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком;

3) критерії визначення несуттєвою експозиції за операцією з купівлі / продажу / обміну цінного паперу, іноземної валюти, товару, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, що утримується в торговій / банківській книзі, розрахунки за якою проводяться без принципу "поставка проти оплати".

4². Внутрішньобанківські документи можуть бути частиною окремих внутрішньобанківських / внутрішньогрупових документів щодо управління ризиками або об'єдані в один або кілька документів, не порушуючи вимог цього Положення, включаючи вимоги щодо їх розроблення, наповнення, затвердження.

4³. Банк (крім банку, що набув статусу системно важливого), який у декларації схильності до ризиків визначив уникнення ризику розрахунку і дотримується нульового ризик-апетиту (не укладав та не має намірів укласти з контрагентами договори щодо здійснення операцій з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту), має право не передбачати його розрахунок у внутрішньобанківських документах щодо ризику розрахунку.”;

3) підпункти 1, 2 пункту 7 після слова “товарів,” доповнити словами “передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту,”;

4) розділ після пункту 8 доповнити новим пунктом 8¹ такого змісту:

“8¹. Банк на підставі обґрунтованого рішення, прийнятого згідно з внутрішньобанківськими документами, включає сукупний розмір ризику розрахунку за операціями без принципу “поставка проти оплати”, визначений згідно з вимогами цього Положення, до розрахунку:

1) мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, який визначається згідно з вимогами Положення № 43, або

2) мінімального розміру ризику розрахунку.”.

2. У розділі II:

1) підпункт 1 пункту 9 після слова “розрахунку” доповнити словами “ризик розрахунку”;

2) абзац п’ятий пункту 10 доповнити словами “, з передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту”;

3) абзац перший пункту 12 після слова “обміну” доповнити словами “активів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту”.

3. У розділі III:

1) у пункті 15:

підпункт 1 після слова “розрахунку” доповнити словами “ризик розрахунку”;

у підпункті 2:

підпункт після слова “розрахунку” доповнити словами “ризик розрахунку”;

підпункт доповнити словами “(незалежно від визначеної в договорі дати виконання зобов’язання контрагентом)”;

в абзаці четвертому слова “операції з контрагентом, зареєстрованим в іноземній державі,” замінити словами “транскордонної операції”;

2) у пункті 16:

пункт доповнити словами та цифрами “із застосуванням значень ваг ризику, визначених Положенням № 43 або встановлених у додатку 2 до цього Положення”;

пункт доповнити новим абзацом такого змісту:

“Банк має право під час визначення розміру ризику розрахунку за операцією без принципу “поставка проти оплати”, експозиція за якою визначена банком несуттєвою згідно з критеріями, установленими у внутрішньобанківських документах, застосовувати значення ваги ризику в розмірі 100% замість визначення значення ваги ризику цієї експозиції згідно з вимогами Положення № 43.”.

3. Таблицю додатка 2 викласти в такій редакції:

“Таблиця

№ з/п	Кількість робочих днів періоду	Розмір ризику розрахунку за операцією без принципу “поставка проти оплати” (РРозБП) дорівнює		
		за операцією з купівлі	за операцією з продажу	за операцією з обміну, з передавання / отримання
1	2	3	4	5
1	З дати здійснення банком / учасником банківської групи оплати, поставки / передачі активу до чотирьох робочих днів після встановленої договором дати виконання контрагентом зобов’язання з	Сумі коштів, оплачених банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику експозиції за цією операцією, визначене згідно з вимогами Положення	Сумі балансової вартості активу, поставленого банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику експозиції за цією операцією, визначене згідно з вимогами	Сумі балансової вартості активу, переданого банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику експозиції за цією

1	2	3	4	5
	оплати / поставки / передачі активу	№ 43, або на значення ваги ризику в розмірі 100%, якщо експозиція за такою операцією є несуттєвою	Положення № 43, або на значення ваги ризику в розмірі 100%, якщо експозиція за такою операцією є несуттєвою	операцією, визначене згідно з вимогами Положення № 43, або на значення ваги ризику в розмірі 100%, якщо експозиція за такою операцією є несуттєвою
2	З п'ятого робочого дня після встановленої договором дати виконання контрагентом зобов'язання з оплати / поставки / передачі активу до дати припинення визнання банком / учасником банківської групи в бухгалтерському обліку такого зобов'язання контрагента	Сумі коштів, оплачених банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику в розмірі 1 000%	Сумі балансової вартості активу, поставленого банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику в розмірі 1 000%	Сумі балансової вартості активу, переданого банком / учасником банківської групи, помноженій на значення ваги ризику в розмірі 1 000%

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
27 травня 2026 року № 55

Зміни до Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком

1. У розділі I:

1) пункт 2 глави 1 після підпункту 20 доповнити новим підпунктом 20¹ такого змісту:

“20¹) Положення № 158 – Положення про порядок визначення банками України та банківськими групами мінімального розміру ризику розрахунку, затверджене постановою Правління Національного банку України від 23 грудня 2024 року № 158;”;

2) у главі 2:

пункт 12 доповнити новим підпунктом такого змісту:

“3) експозицій за операціями з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, що утримуються в торговій / банківській книзі, розрахунки за якими проводяться без принципу “поставка проти оплати”, та включені до розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку згідно з вимогами Положення № 158.”;

главу після пункту 14 доповнити новим пунктом 14¹ такого змісту:

“14¹. Банк у разі прийняття рішення про включення сукупного розміру ризику розрахунку за операціями з купівлі / продажу / обміну цінних паперів, іноземної валюти, товарів, передавання / отримання готівкової іноземної валюти за ту ж саму безготівкову іноземну валюту, що утримуються в торговій / банківській книзі, розрахунки за якими проводяться без принципу “поставка проти оплати”, до розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, здійснює такі послідовні заходи:

1) визначає сукупний розмір ризику розрахунку за такими операціями згідно з вимогами розділу III Положення № 158;

2) включає сукупний розмір ризику розрахунку за такими операціями, визначений згідно з підпунктом 1 пункту 14¹ глави 2 розділу I цього Положення, до розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком.”.

2. Абзац другий пункту 109 глави 16 розділу III викласти в такій редакції:

“Банк розраховує за такою торговою експозицією ризик розрахунку згідно з вимогами Положення № 158 та включає її до розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку або до розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, з урахування вимог підпункту 3 пункту 12 глави 2 та пункту 14¹ глави 12 розділу I цього Положення.”.